

1. Lastensuojelutunti 29.10.2020

Jälkihuolto

@KorhonenAila @KorpelaAnnika

Jälkihuollon lastensuojelutunnille 29. 10. 2020 kunnista saapuneita aiheita/kysymyksiä

1. Jälkihuollon tukitoimet? Jotkut nuoret saavat vaikka mitä ja jotkut eivät juuri mitään... Ja mistä rahoista nämä tuet laskutetaan?
2. Toivon käytännönläheistä tarkennusta lain sanomaan: Lsl 75 § "...Kunnan velvollisuus jälkihuollon järjestämiseen päättyy viiden vuoden kuluttua siitä, kun lapsi on ollut 1 momentissa tarkoitetun kodin ulkopuolisen sijoituksen päättymisen jälkeen viimeksi lastensuojelun asiakkaana. Velvollisuus jälkihuollon järjestämiseen päättyy viimeistään, kun nuori täyttää 25 vuotta"
 - Eli tuleeko jälkihuollettavankin osalta päättää lastensuojelun asiakkuus, jos lastensuojelun tuen tarvetta ei ole ja merkitä tämä asiakirjoihin todetuksi perusteluin?
3. Jälkihuollon osalta haluaisin vastauksen kysymykseen, voiko harkinnanvaraisen jälkihuollon päätöksen tehdä määräaikaisena esimerkiksi muutaman kuukauden ajaksi? Vai onko myös harkinnanvaraisessa jälkihuollossa oikeus automaattisesti 25-vuotiaaksi saakka?
4. Harkinnanvaraisen jälkihuollon sisältö ja laajuus - onko sama kuin lakisääteisen jälkihuollon?

Jälkihuollon lastensuojelutunnille saapuneita aiheita/kysymyksiä

5. Mitä tulisi huomioida, kun jälkihuollon järjestämis- ja kustannusvastuu on eri kunnilla?

6. Sosiaaliohjaajien ja sosiaalityöntekijöiden työnkuvat/vastuut jälkihuollossa? *(tähän liittyen muistio ks. Kuntaliiton 29.10.2020 Lastensuojelutunnin nettisivulla).*

7. Jälkihuollon velvoitteet aikuissosiaalityöntekijälle, suunnitelmien tekeminen, itsenäistymisvarat vs. täydentävä/ehkäisevä toimeentulotuki? *(tähän liittyen ks. Kuntaliiton muistio 29.10.2020 Lastensuojelutunnin nettisivulla).*

Käsitellään seuraavalla lastensuojelutunnilla kysymyksiin 8.-10. liittyviä asioita 7.12. klo 13-14:

- Jälkihuolto ja vammaispalvelut ja jälkihuollon taloudellisen tuen kysymyksiä.

8. Jälkihuollettava voi tarvita täysi-ikäistyessään laitos- tai perhehoitosijoituksen jälkeen asuinmuodokseen esim. a) päihdekuntoutukseen keskittyvän asumispalvelun tai b) kehitysvammainen lapsi vammaispalvelujen asumispalvelun. Mikä taho oikeasti kustantaa jälkihuollettavan asumisen/hoivan? Kun lastensuojelun sijaishuollon /huostaanoton tarve on johtunut a) -vaihtoehdossa lapsen huumeidenkäytöstä ja b)-vaihtoehdossa lapsen vanhempien jaksamattomuudesta hoitaa teini-ikäistä lasta kotona ja lapsen omasta uhmakkuudesta?

Jälkihuollon lastensuojelutunnille saapuneita aiheita/kysymyksiä

9. "Lastensuojelulain 76 a §:ssä vaaditaan kuntaa viivytyksettä järjestämään riittävä taloudellinen tuki, kun riittämätön toimeentulo on olennaisena esteenä jälkihuollon piirissä olevan lapsen tai nuoren kuntoutumiselle. Kuinka arvioidaan riittävän taloudellisen tuen määrää? Mitä tarkoitetaan riittämättömän toimeentulon olemisella kuntoutumisen esteenä ja kuinka määritellään kuntoutuminen tässä yhteydessä?"

"10. Kuinka toimitaan tilanteissa, joissa täysi-ikäinen jälkihuollon asiakas asuu avopuolison kanssa, ja avopuolison tulojen vuoksi jälkihuollossa oleva ei ole oikeutettu toimeentulotukeen? Voidaanko kunnassa linjata jälkihuollon asiakkaiden suhteen Kelan tavoin, että avopuoliso on elatusvelvollinen vai onko kunta velvollinen järjestämään riittävän taloudellisen tuen huomioimatta avopuolison tuloja?"

**1. Lastensuojelutunnilla
keskusteltiin kysymyksistä 1.-7.
Kysymyksiin 8.-10. palataan
seuraavalla Lastensuojelutunnilla
7.12.2020**

Jälkihuollon alkaminen ja päättyminen, harkinnanvarainen jälkihuolto

Jälkihuoltoa järjestetään alle 18-vuotiaalle lapselle, hänen vanhemmilleen ja huoltajilleen ja 18-24-vuotiaalle nuorelle heidän jälkihuollollisten tarpeidensa perusteella.

Järjestäminen voi perustua jälkihuolto-oikeuteen tai se voi olla harkinnanvaraista.

Lastensuojelulaki 75 § (12.4.2019/542) Lapsen ja nuoren oikeus jälkihuoltoon.

”Sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen on järjestettävä **lapselle tai nuorelle** tämän luvun mukainen jälkihuolto 40 §:ssä tarkoitetun sijaishuollon päättymisen jälkeen. Jälkihuolto on järjestettävä myös 37 §:ssä tarkoitetun avohuollon tukitoimena tapahtuneen sijoituksen päättymisen jälkeen, jos sijoitus on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään puoli vuotta ja kohdistunut lapseen yksin.”

- Jälkihuolto-oikeus on luonteeltaan subjektiivinen oikeus, jota kunta ei voi rajoittaa esimerkiksi määrärahaperusteilla. Harkinnanvarainen jälkihuolto voi olla määrärahaperusteinen.

Jälkihuoltovelvoitteen alkaminen ja kustannusvastuu eri tilanteissa (huomioitu KHO:n oikeuskäytäntöä ja AOA:n ratkaisuja):

- *Huostassapidon ja sijaishuollon jälkeen lapsi (alle 18-vuotta) tai nuori (18-vuotta täyttänyt) siirtyy välittömästi jälkihuoltoon. Huostaanoton kestolla ei ole merkitystä jälkihuoltovelvoitteen alkamiselle eikä erillistä hallintopäätöstä jälkihuoltoon siirtymisestä tehdä.*
- *Jos lapsi on sijoitettu väliaikaisesti kotiin huostaanottoa lakkauttamatta, oikeus jälkihuoltoon ei ala tästä ajankohdasta, vaan vasta huostassapidon ja sijaishuoltoon sijoittamisen päättymisajankohdasta.*
- *Kunnan jälkihuoltovelvoite ja lapsen oikeus jälkihuoltoon syntyy, vaikka tuomioistuin olisi kumonnut huostaanottopäätöksen, sillä tosiasiallisesti lapsi on ollut toimielimen huostassa ja sijoitettuna sijaishuoltoon.*

Lastensuojelulaki 75 § (12.4.2019/542) Lapsen ja nuoren oikeus jälkihuoltoon.

- *Kiireellinen sijoitus pelkästään ei merkitse jälkihuoltovelvoitteen syntymistä.*
- *Kun jälkihuoltovelvoite syntyy huostassapidon ja sijaishuollon perusteella, vastaa jälkihuollon kustannuksista se kunta, joka on vastannut sijaishuollon kustannuksista (LSL 16 a § 3 mom.).*
- *Nuoren solmima avioliitto tai rekisteröity parisuhde ei katkaise kunnalle kuuluvaa jälkihuoltovelvoitetta.*
- *Kun lapsi on sijoitettuna avohuollon tukitoimena ilman vanhempiaan yhtäjaksoisesti yli puoli vuotta, jälkihuoltovelvoite syntyy ja lapsi siirtyy jälkihuoltoon, ellei avohuollon sijoitusta ole tarvetta jatkaa tai ottaa lapsi huostaan ja sijoittaa sijaishuoltoon.*
 - *Jos sijoituksia on useita, mutta ne eivät peräkkäin eikä yksikään jakso kestä kuutta kuukautta, jälkihuoltovelvoitetta ei synny ja päinvastoin, jos näistä yhteensä kertyy yli kuusi kuukautta, jälkihuoltovelvoite syntyy.*
 - *Jos lapsi on siirtynyt avohuollon sijoitukseen kiireellisen sijoituksen jälkeen, lasketaan kiireellinen sijoitus määräaikaan, sillä oleellista on, kuinka pitkään lapsi on ollut yhtäjaksoisesti sijoitettuna yksin kodin ulkopuolelle.*
 - *Jälkihuoltovelvoitteen syntymisen kannalta ei ole merkitystä, vaikka avohuollon sijoitukset olisi tehty peräkkäin eri kunnissa. Kuntien kannalta päätöksenteolla on merkitystä siksi, että avohuollon sijoitusten perusteella syntyneen jälkihuoltovelvoitteen kustannuksista vastaa kunta, joka on ollut sijoittajakunta viimeisen sijoituksen perusteella (LSL 16 a § 3 mom.).*

Harkinnanvarainen jälkihuolto

Lastensuojelulaki 75 § 2 mom. ” Jälkihuoltoa voidaan järjestää **myös muulle kuin 1 momentissa tarkoitettulle lastensuojelun asiakkaana olleelle nuorelle.**”

- *Kunta harkitsee sisällön ja keston.*
- *Ei lakiin perustuvaa velvoitetta järjestää 25-vuoteen saakka.*
- *Voidaan järjestää sellaiselle lapselle tai nuorelle, joka ei ole ollut huostassa tai yksin sijoitettuna avohuollon tukitoimena vähintään 6 kuukautta ja jolla ei ole lain perusteella jälkihuolto-oikeutta.*
- *Mahdollistaa aktiivisen ja tehokkaan työskentelyn esimerkiksi esimerkiksi pitkäaikaisesti lastensuojelun tukitoimien piirissä olleelle.*
- *Järjestetään lapsen tai nuoren tarvitsemia palveluja ja tukitoimia, kuten esimerkiksi taloudellista tukea, jatketaan jo lastensuojelun asiakkuuden aikana alkanutta terapiaa, tuetaan asumisessa ja koulutuksen/opintojen järjestämisessä ja niissä suoriutumisessa. Kunnalla mahdollisuus harkita sisältö yksilöllisiin tarpeisiin ja nuoren omiin toiveisiin perustuen.*
- *Järjestetään harkinnanvaraiseen jälkihuoltoon varattujen määrärahojen mahdollistamissa puitteissa.*
- *Harkinnanvaraisen jälkihuollon kustannuksista vastaa se kunta, jossa palvelua koskeva jälkihuoltopäätös tehdään ((LSL 16 a § 3 mom.).*

Jälkihuoltovelvoitteen päättyminen. Jälkihuolto päättyy aina viimeistään silloin, kun nuori täyttää 25-vuotta

- Lastensuojelulaki 75 § 3 mom.: ”Kunnan velvollisuus jälkihuollon järjestämiseen päättyy viiden vuoden kuluttua siitä, kun lapsi on ollut 1 momentissa tarkoitetun kodin ulkopuolisen sijoituksen päättymisen jälkeen viimeksi lastensuojelun asiakkaana. Velvollisuus jälkihuollon järjestämiseen päättyy viimeistään, kun nuori täyttää 25 vuotta. L:lla [542/2019](#) muutettu 75 § tuli voimaan 1.1.2020.”
- *Asiakkuuden päättymistä ja asiakkuutta on arvioitava siitä näkökulmasta, **millaisia palveluja ja tukitoimia lapselle ja nuorelle on järjestetty lain 76 §:n ja avohuollon tukitoimia koskevien säännösten perusteella.***
- *Jos lapsella ei ole sijaishuollon tai avohuollon sijoituksen päättymisen jälkeen minkäänlaista jälkihuollon tarvetta, kunnalla ei ole ehdotonta velvollisuutta jälkihuollon järjestämiseen. Tällöin jälkihuoltovelvoite päättyy viiden vuoden kuluttua siitä, kun sijoitus on päätynyt.*
- *Säännöstä ei siis tule tulkita siis siten, että jälkihuoltovelvoite päättyy aina viiden vuoden kuluttua huostassapidon ja sijaishuollon päättymisestä. Jos jälkihuollon tarvetta lapsella, hänen vanhemmillaan tai nuorella sijoituksen päättymisen jälkeen on, asiakkuus jatkuu eikä jälkihuoltovelvoite ei lakkaa.*

Jälkihuoltovelvoitteen päättyminen. Jälkihuolto päättyy aina viimeistään silloin, kun nuori täyttää 25-vuotta

- *Lapsen osalta sijaishuolto voi päättyä esimerkiksi siten, että huollosta erotettu vanhempi palaa huoltajaksi tai muu huoltajaksi määrätty ottaa vastuun lapsen hoidosta ja huolenpidosta. Jälkihuollon tarve lapsen ja häntä hoitavien henkilöiden osalta voi loppua, jolloin myös lastensuojelun asiakkuus voidaan päättää. Jälkihuoltovelvoite päättyy, kun viisi vuotta on kulunut asiakkuuden päättymisestä.*
- *Jos järjestetyillä palveluilla on mahdollistettu lapsen/nuoren kotiuttaminen, turvaamalla hänen tai kasvatuksesta vastaavien perustarpeita tai esim. asumista, jälkihuoltovelvoite jatkuu, vaikka lapselle itselleen ei olisi järjestetty jälkihuollon palveluja sillä perusteella, ettei jälkihuollon tarvetta ole.*
- *Jälkihuoltovelvoite katkeaa myös silloin, kun lapsi huostaanoton päättymisen jälkeen otetaan huostaan uudella perusteella.*
- *Jos lapsen (alle 18-vuotta) jälkihuoltovelvoite on päättynyt sillä perusteella, että lastensuojelun asiakkuutta ei ole viiteen vuoteen ollut, jälkihuoltovelvoite ei ala uudelleen lapsen tullessa täysi-ikäiseksi.*

Jälkihuoltovelvoitteen päättyminen. Jälkihuolto päättyy aina viimeistään silloin, kun nuori täyttää 25-vuotta

- *Jos lapsen, nuoren tai lapsen perheen lastensuojelun asiakkuudesta on kulunut viisi vuotta, jälkihuoltovelvoite on päättynyt. Eli, jos ei lapselle, hänen vanhemmilleen tai nuorelle ole ollut viiteen vuoteen tarvetta järjestää jälkihuoltona mitään palveluja, jälkihuoltovelvoite on päättynyt viiden vuoden kuluttua siitä, kun heille viimeksi on järjestetty jälkihuoltona ko. palveluja.*
- *Lastensuojelulaissa ei ole säännöksiä asiakkuuden päättämisestä. Sovelletaan sosiaalihuoltolain 34 § 3 mom: ”Asiakkuus päättyy, kun sosiaalihuollon asiakasasiakirjaan merkitään tiedoksi, että sosiaalihuollon järjestämiselle ei ole perustetta.”*
 - *Lastensuojelulain muutoksia koskevassa hallituksen esityksessä, joka tulee lausunnolle loppuvuodesta 2020, on ehdotettu säännöstä lastensuojelun asiakkuuden päättämisestä mukaillen sisällöllisesti sosiaalihuoltolain vastaavaa säännöstä.*
 - *Joten asiakkuus voidaan merkitä asiakirjoihin päättyneeksi myös jälkihuollon aikana, mikäli palvelutarvetta ei ole.*
- *Jos lapselle syntyy viiden vuoden määräajan päättymisen jälkeen uudestaan lastensuojelun tarve, palveluja ja tukitoimia järjestetään siten kuin lastensuojelulaissa on säädetty uutena asiakkaana.*

Päättyykö jälkihuoltovelvoite, jos 12-vuotta täyttänyt lapsi tai nuori kieltäytyy jälkihuollon palveluista?

- *Jälkihuoltovelvoite voi keskeytyä, jos 12-vuotta täyttänyt lapsi tai täysi-ikäinen nuori kieltäytyy palvelujen tai tuen vastaanottamisesta. Huoltaja, lapsi itse ja nuori käyttävät puhevaltaa asiassa.*
 - *Mikäli näin tapahtuu, on kunnassa pohdittava kieltäytymisen syitä ja pyrittävä rakentamaan yhteistyötä asiakkaiden kanssa, jotta tarvittavaa tukea otettaisiin vastaan, mikäli jälkihuollollisia tarpeita ilmiselvästi on.*
- *12 vuotta täyttäneen lapsen kieltäytyessä jälkihuollosta, huoltaja voi hakea jälkihuollollista tukea itselleen ja lapselle ottaen huomioon 76 §:n sisältö. Jälkihuolto voi sisältää esimerkiksi taloudellista tukea, vanhemmuuden tukea ja muita palveluja.*
- *Kieltäytyminen jälkihuoltopalveluista ei aiheuta jälkihuolto-oikeuden menetystä.*
- *Jälkihuollon tarve voi syntyä myöhemmin ja palveluja on oikeus hakea ja saada myöhemmin. Tästä mahdollisuudesta on informoitava asianosaisia ja kirjattava kieltäytymisen syyt ao. asiakirjoihin.*
- *Jälkihuollon työntekijän on varmistettava, että lapsi, huoltaja ja nuori ymmärtävät kieltäytymisen merkityksen ja sen, että jälkihuoltoa on mahdollisuus myöhemmin hakea uudelleen.*

Kertaus jälkihuollon kustannusvastuista

- *Kun jälkihuoltovelvoite syntyy huostassapidon ja sijaishuollon perusteella, vastaa jälkihuollon kustannuksista se kunta, joka on vastannut sijaishuollon kustannuksista (LSL 16 a § 3 mom.).*
- *Avohuollon sijoitusten perusteella syntyneen jälkihuoltovelvoitteen kustannuksista vastaa kunta, joka on ollut sijoittajakunta viimeisen sijoituksen perusteella (LSL 16 a § 3 mom.).*
- *Harkinnanvaraisen jälkihuollon kustannuksista vastaa se kunta, jossa palvelua koskeva jälkihuoltopäätös tehdään ((LSL 16 a § 3 mom.).*

Jälkihuollon sisältö

Mitkä palvelut ovat jälkihuollon palveluja ja miten ne määrittyvät?

Lastensuojelulaki 76 § Jälkihuollon sisältö ja 76 a § (30.12.2014/1302) Asumisen ja toimeentulon turvaaminen jälkihuollossa

- 76 §: ”Kunnan on järjestettävä jälkihuolto lapsen tai nuoren **tuen tarpeisiin perustuva** 30 §:n 4 momentin mukainen **asiakassuunnitelma huomioon ottaen** tukemalla lasta tai nuorta sekä hänen vanhempiaan ja huoltajiaan sekä henkilöä, jonka hoidossa ja kasvatuksessa lapsi tai nuori on, siten kuin tämän lain avohuollon tukitoimia koskevassa 7 luvussa, perhehoitajien tukemista huollon siirron jälkeen koskevassa 46 §:n 2 momentissa, ihmissuhteita ja yhteydenpitoa koskevassa 54 §:ssä sekä tässä luvussa säädetään.
- Jälkihuollon päättyessä sosiaalityöntekijän on tarvittaessa laadittava yhdessä nuoren kanssa suunnitelma, johon kirjataan jälkihuollon päättymisen jälkeen nuoren käytettävissä olevat palvelut ja tukitoimet.”
- 76 a §: ”Kun riittämätön toimeentulo, puutteelliset asumisolot tai asunnon puuttuminen ovat olennaisena esteenä jälkihuollon piirissä olevan lapsen tai nuoren kuntoutumiselle, kunnan on viivytyksettä järjestettävä riittävä taloudellinen tuki sekä korjattava asumisoloihin liittyvät puutteet tai järjestettävä tarpeen mukainen asunto.”

Jälkihuollon palvelut lapsille, heidän vanhemmilleen ja nuorille

- *Yhteistyössä jälkihuollon asiakkaiden kanssa laadittava asiakassuunnitelma on keskeisin työkalu jälkihuollon järjestämisessä .*
- *Jälkihuollon sisältöä koskevassa säännöksessä 76 § viitataan lastensuojelulain lukuun 7, Avohuollon tukitoimet.*
 - *Kunnan on järjestettävä jälkihuoltoa tarpeisiin perustuen siten kuin ao. luvussa on säädetty, aiemmin mainittujen lisäksi tuki harrastuksissa, läheisten ihmissuhteiden ylläpidossa sekä muiden henkilökohtaisten tarpeiden tyydyttämisessä, kuntoutumista tukevia hoito- ja terapiapalveluja, tehostettua perhetyötä, perhekuntoutusta sekä muita tarpeenmukaiset palveluja ja tukitoimia.*
- *Jälkihuollon palvelukokonaisuudet tulee rakentaa lapselle (alle 18-vuotta) ja hänen perheelleen ja nuorelle (18-24 -vuotiaalle) heidän jälkihuollollisiin tarpeisiinsa perustuen.*

Jälkihuolto perustuu jälkihuollollisiin tarpeisiin ja yhdessä laadittuun asiakassuunnitelmaan

- *Jälkihuolto on lapsen, hänen huoltajiensa ja vanhempiensa ja nuoren jälkihuollollisen tuen tarpeisiin perustuvaa.*
- *Perustuu sosiaalihuollon viranhaltijan tekemään muutoksenhakukelpoiseen päätöksiin ja lapsen, hänen huoltajiensa ja vanhempiensa tehtyyn jälkihuollon asiakassuunnitelmaan.*
- *Kunta järjestää jälkihuollon huomioiden nuoren kanssa yhteistyössä laadittu asiakassuunnitelma, jossa on kartoitettu ja arvioitu jälkihuollollinen tarve.*
- *Kyseeeseen voivat tulla mitkä tahansa sosiaali- tai terveydenhuollon palvelut tai muut palvelut ja tukitoimet, joita on järjestettävissä yksilöllisen jälkihuoltotarpeen perusteella lapselle, hänen vanhemmilleen ja nuorelle.*

Esimerkiksi:

- *Lapselle varhaiskasvatusta, terapiaa ja kuntoutusta, tukiperhe, taloudellista ja muuta tukea koulunkäynnissä, opiskelussa, ammatin hankinnassa, harrastuksissa, läheisten ihmissuhteiden ylläpitämisessä ja muita lasta tukevia palveluja ja tukitoimia.*
- *Lapsen vanhemmille annettavaa apua lapsen kotiutumisen ja kasvatustehtävän tukemiseksi: asumisen järjestäminen, taloudellista tukea, kotipalvelua, apua ongelmatilanteiden selvittämisessä, päihdepalveluja, perhetyötä ja mitä muuta tahansa sosiaali- tai terveydenhuollon palvelua, jota vanhemmat tarvitsevat vanhemmuuden tueksi.*

Jälkihuolto nuorelle

- *Nuorelle tuki voi olla taloudellista tukea esimerkiksi toimeentulotuen muodossa tai muuta taloudellista tukea, jolloin tavoitteena on nuoren itsenäistyminen, kuntoutuminen ja oman elämänhallinnan vahvistaminen.*
- *Jälkihuoltoon sisältyy nuoren tukeminen koulutukseen ja työelämään sijoittumisessa ensisijaisten järjestelmien, kuten opintotukijärjestelmien ohella, mutta tarvittaessa myös niiden sijasta.*
- *Tarkoituksenmukaista ei kaikissa tilanteissa, esimerkiksi perusopintojen kyseessä ollessa ole, että nuori opiskelujensa mahdollistamiseksi ottaa opintolainaa.*
- *Työllistymistä voidaan tukea esimerkiksi myöntämällä taloudellista tukea ammatillisten tai muiden kurssien, korkeakoulun pääsykokeiden tai valmennuskurssien suorittamiseen, jotka edesauttavat tai parantavat nuoren mahdollisuuksia koulutuksen saamisessa ja työelämään siirtymisessä tai siellä selviytymisessä.*
 - *Kyseeseen voi tulla esimerkiksi opiskelu- ja työvälineiden hankinta.*
- *Jälkihuollollinen tarve voi muuttua jälkihuollon aikana. Tällöin asiakassuunnitelmaa on syytä tarkista ja kirjata siihen uudet jälkihuollon tarpeet sekä se kuinka näihin tarpeisiin vastataan.*

Jälkihuolto nuorelle

- Jälkihuollossa olevan nuoren mahdollisuudet itsenäistyä ja kiinnittyä yhteiskuntaan riippuvat usein hänen tosiasiallisista mahdollisuuksista saada itselleen koulutusta ja tarpeenmukaista kuntoutusta.
- **Jälkihuollon sisältö riippuu myös sijaishuollon järjestämisen syistä**, millä tavoin ja missä laajuudessa jälkihuollon tulee tukea itsenäistymässä olevaa nuorta hänen jälkihuollollisessa tarpeessaan.
- Jälkihuoltoon voi sisältyä myös lapsen tai nuoren mahdollisuus pitää yhteyttä aiempaan sijoituspaikkaan. Taloudellinen tuki matkakuluihin ym. Yhteydenpidon kuluihin.
- Myös tukihenkilö- tai perhe voi tulla kysymykseen jälkihuollollisena tukena nuorelle. Tällainen tuki voi auttaa nuorta arjessa ja esimerkiksi olla tukena henkilökohtaisen taloudenhallinnan opettelussa.
- Myös apu ja tuki viranomaisasioiden hoidossa, asumisessa ja muissa arjen tilanteissa voi tulla kysymykseen jälkihuollollisena tukena.
- Jälkihuoltona voidaan myös järjestää tukea nuoren vanhemmuuteen, jos nuorella on oma lapsi tai lapsen tuloa suunnitellaan. Sen sijaan jälkihuoltoon oikeutetun nuoren oman lapsen tarvitsemat tukitoimet eivät ole jälkihuoltoa.
 - Lähteenä käytetty myös Tapio Rätty: Lastensuojelulaki, Käytäntö ja Soveltaminen (2020).

Jälkihuollon asiakas asuu muussa kuin kustannuksista vastaavassa kunnassa

- Toiseen kuntaan muuttavan jälkihuollon asiakkaan osalta voidaan menetellä siten, että yhdessä jälkihuollon kustannuksista vastaavan kunnan ja jälkihuollon asiakkaiden kanssa tehdään jälkihuoltosuunnitelma, johon kirjataan jälkihuollolliset tarpeet, tarvittavat palvelut ja tuki, jotka sitten jälkihuoltona järjestetään jälkihuollon asiakkaan kotikunnan toimesta. Uusi kotikunta vastaa tästä suunnitelmasta ja niistä päätöksistä, joiden perusteella palvelut järjestetään.
- Jälkihuoltona järjestämistään palveluista ja taloudellisesta tuesta kunta voi laskuttaa kustannukset täysimääräisenä jälkihuollon kustannuksista vastaavalta kunnalta.
 - Kaikki jälkihuoltoon oikeutettujen asiakkaiden käyttämät palvelut kunnassa eivät ole jälkihuoltoa, mikäli niitä ei järjestetä jälkihuollolliseen tarpeeseen perustuen. Voi olla tarvetta esimerkiksi terveydenhuollon kiirevastaanottokäynteihin tai suun terveydenhuoltoon, joihin liittyvä palvelutarve johtuu muusta kuin jälkihuollollisesta tarpeesta. Näiden palvelujen kustannuksia ei voi laskuttaa jälkihuollon kustannuksista vastaavalta kunnalta.
- Myös sosiaalityön/sosiaaliohjauksen toteutuneet kustannukset voi laskuttaa.
- Kunnat voivat myös sopia jälkihuollon palvelujen järjestämistä myös toisin. Se edellyttää, että kumpikin kunta on muunlaisesta järjestelystä sopimassa. Naapurikunnat ovat esimerkiksi saattaneet sopia keskenään, että kumpikin kunta hoitaa jälkihuollon asiakkaidensa jälkihuoltopalvelut päätöksentekoineen itse.

Jälkihuollon päättyessä

- Jälkihuollon päättyessä on tarvittaessa laadittava nuoren ja sosiaalityöntekijän yhteistyönä asiakassuunnitelma, johon kirjataan ne palvelut ja tukitoimet, joihin nuori voi turvautua ja joita nuori voi hakea jälkihuollon päättyttyä.
- Suunnitelman laatiminen korostuu erityisesti silloin, kun itsenäistymisvaihe on kesken jälkihuollon päättyessä.

Linkkejä oikeuskäytäntöön ja eduskunnan oikeusasiamiehen ratkaisuihin jälkihuoltoon liittyen

[EOAK/2264/2019](#)

[EOAK/1164/2020](#)

[KHO 3.10.2018 T 4481](#)

[KHO 21.12.2018 T 6089](#)

[KHO 14.6.2016 T 2578](#)

[Helsingin HAO](#)

[30.12.2010 T 10/1148/2](#)

[Helsingin HAO](#)

[30.12.2010 T 10/1149/2](#)

[Turun ja Porin LO](#)

[13.2.1997 T 75/2](#)

Jälkihuolto, rahoitus

Kuntatalouden näkökulma

- Kuinka kustannukset jakaantuvat kuntien ja valtion välillä jälkihuollon rahoituksessa.
- Jälkihuolto-oikeuden laajennus 1.1.2020 vaikutti kunnille myönnettävään peruspalvelujen valtionosuuteen neljänä peräkkäisenä vuotena.

	milj. euroa	Yhteensä VOS
Valtionosuuden lisäykset	vuodessa	korotus2020-2023
Vos lisäys 2020	12	+12
Vos lisäys 2021	12	+24
Vos lisäys 2022	12	+36
Vos lisäys 2023	12	+48
VOS- rahoitus jälkihuoltoon vuonna 2023 120 milj. suurempi kuin vuonna 2019.		+120

**Lastensuojelun
jälkihuolto-oikeuden
laajennus näkyy
kuntien
kirjanpidossa
sosiaali- ja
terveystoimen
kustannuksissa**

- Valtionosuuden laskennassa otetaan huomioon kaikki sosiaali- ja terveystoimen kustannukset, myös kuntien myöntämä ehkäisevä ja täydentävä toimeentulotuki ja lastensuojelun taloudellinen tuki. Valtio rahoittaa kustannuksista noin 25 % ja kunnat loput 75 %.
- Vuoden 2017 alusta alkaen perustoimeentulotuen hallinnointi ja maksatus on siirtynyt Kelalle. Kunnat rahoittavat puolet Kelan myöntämästä perustoimeentulotuesta .

Lastensuojelun jälkihuolto alle 25-vuotiaille vaikuttaa kuntien kustannuksiin myös avustuskustannusten kautta

Kela myöntää

Perustoimeentulotuki

- Kela myöntää ja maksaa
- Kunnat rahoittavat 50 %, valtio rahoittaa 50 %

Kunnat rahoittavat

50%

Kunta tekee päätöksen ja myöntää

Täydentävä ja ehkäisevä

- Kunnat myöntävät ja maksavat
- Sisältyy valtionosuuspohjaan
- Valtio rahoittaa 25 %, kunnat rahoittavat 75 %

Kunnat rahoittavat

75%

Lastensuojelun taloudellinen tuki

- Perustuu lastensuojelulakiin
- Kunta arvioi tarpeen
- Sisältyy valtionosuuspohjaan
- Valtio rahoittaa 25 %, kunnat rahoittavat 75 %

KUNTA LIITTO